

Формування креативності особистості учня як запорука успішної професійної діяльності в майбутньому

Важливою характеристикою сучасної людини є креативність – здатність до творчості. Життя доводить, що в складних умовах, в умовах, що постійно змінюються, найкраще орієнтується, приймає рішення, працює людина творча, гнучка, креативна, здатна до генерування і використання нового (нових ідей і задумів, нових підходів, нових рішень). Творчий потенціал можна розвивати впродовж усього життя людини, але чим раніше розпочати цей процес, тим краще. Щоб довести, що творчість є важливою властивістю особистості, наведемо приклад дослідження (лонгітюдного спостереження), проведеного американськими психологами.

У 1921 р. в Каліфорнії психологи Термен і Кокс відібрали з учнів 95 середніх шкіл 1528 хлопчиків і дівчаток у віці від 8 до 12 років з IQ рівним 135 балів, що склало 1% від усієї вибірки (рівень інтелекту визначали за тестами Стенфорда-Біне). Ці діти відрізнялись раннім розвитком (рано почали ходити, говорити, читати, писати), випереджали своїх однолітків у рівні розвитку в середньому на 2 шкільних класи. Що стосується творчості, то її рівень у цих дітей був приблизно на середньому рівні. Дослідження тривало 50 років. Ким стали ці діти? Практично всі вони досягли високого соціального статусу: стали відомими письменниками, докторами філософії, медицини, викладачами, політиками тощо. Прізвища 47 чоловік увійшли до довідника «Кращі люди Америки за 1949 рік», тобто ранні інтелектуали надзвичайно успішно адаптувались в суспільстві. Але жоден з них не проявив себе як творець в галузі науки, літератури, мистецтва; не вніс суттєвий внесок в розвиток світової культури, науки.

Отже, високий рівень IQ не гарантує творчих досягнень. Можна бути інтелектуалом і не стати творцем (генієм). Тому так важливо розвивати творчість у кожній дитині.

На жаль, у нашій освітній діяльності мають місце деякі упущення:

- то ми звертаємо посилену увагу на учнів, схильних до порушень дисципліни, з проблемних сімей;
- то на обдарованих, які підтримують марку навчального закладу на заходах вищого рівня.

А на «звичайних» - не завжди звертаємо увагу. Вони ідуть своєю дорогою. Добре, коли з часом потраплять в категорію «обдарованих», а не проблемних. А якщо створити умови для творчості, то «розкриються» всі або більша частина учнів.

Як відомо, творчість – це діяльність, яка на основі реорганізації наявного досвіду і формування нових комбінацій знань породжує нове.

Виявляється вона на різних рівнях. Для одного рівня творчості характерне використання наявних знань і розширення галузі їх застосування; на іншому створюється абсолютно новий підхід, що змінює усталений погляд на об'єкт або галузь знань.

Творча особистість бачить результати, які становлять принципову новизну, а нетворча – лише результати, які стосуються досягнення мети (доцільні результати). Творчий, інтелектуальний потенціал людей є рушієм прогресу суспільства.

Результати психолого-педагогічних досліджень свідчать, що, коли дитині 3-6 років, її творча уява, фантазія сягають найвищого розвитку. Та якщо три-чотирирічний малюк мислить нестандартно, часом навіть інтуїтивно, то згодом ця здатність зникає, оскільки дітей вчать сприймати вже готове, всіма доведене. Навіть молодші школярі настільки пригноблені стереотипами мислення, що їх уже неможливо навчити грамотно творчо мислити.

Ось чому так важливо переконати учнів – майбутніх кваліфікованих робітників у важливості розвитку власної творчості і креативності.

Перш за все, прикладом розвитку нестандартного мислення повинні стати навчальні заняття в закладі освіти. В кожного викладача своя методика, яка має закріплені постулати й вимоги, а також повинна передбачати творчість у кожному її елементі. На нашу думку, викладач повинен подбати про усунення психологічної інерції, яка є бар'єром при створенні, застосуванні нового.

Такими психологічними бар'єрами можуть бути:

- боязнь видатися некомпетентним, що породжує боязнь критики;
- боязнь ідеального як чогось недосяжного, нереального;
- невміння сприймати об'єкт у незвичній функції, тобто творча сліпота.

Для усунення цих бар'єрів необхідно дотримуватися основних принципів стимулювання творчої активності, які передбачають:

- підтримання здатності учнів до творчості;
- неприпустимість несхвальної оцінки творчих спроб;
- терпимість до незвичних ідей і запитань, необхідність відповідати на всі запитання учнів.

Також необхідно спиратись на положення Л. Виготського про те, що учень приймає програму навчання тією мірою, якою ця програма стає його власною. Отже, щоб учень сприйняв навчальні цілі, навчався й творчо розвивався, необхідно:

- розвинути пізнавальний інтерес, активне мотивоване емоційне ставлення до предмета;

- використовувати активні методи, нестандартні форми уроків, занять, інноваційні педагогічні технології.

З метою розвитку пізнавального інтересу, творчих здібностей, на навчальних заняттях використовуємо активні форми вивчення навчального матеріалу, коли учні беруть участь у дидактичних вправах, рольових, ділових іграх, розв'язують нестандартні задачі.

Альтернативою традиційному уроку може стати навчальне заняття такої структури:

на початку заняття вводимо учнів в проблематику, виконуємо вправу, об'єднуючись у групи, а потім доповнюємо результати виконаних завдань вправи .

Також на навчальних заняттях уням пропонується вести творчі конспекти, а саме:

- складіть, накресліть схему;
- зобразіть у вигляді малюнка;
- доповніть викладений матеріал;
- порівняйте конспект з матеріалом підручника;
- запропонуйте власні роздуми;
- напишіть міні-твір тощо.

Вивчивши основні поняття, учням пропонуємо виконати нестандартне домашнє завдання – розробити творчий проект з використанням вивчених категорій.

На заняттях доцільно спочатку діагностувати творчий потенціал учнів, а потім виконуємо спеціальні вправи, тренінги для його розвитку. Наприклад, вправа «А що буде, якщо...

- в словах зникнуть закінчення;
- люди навчаться читати думки один одного;
- в закладі зламається дзвінок».

На заняттях необхідно передусім створити вільну атмосферу, спрямовану на забезпечення комфортності спілкування, впевненості у своїх силах, творчих потенціях і відповідному потенціалі інших членів групи.

Отже, використання творчими викладачами нестандартних методів, прийомів, форм роботи максимально підвищує ефективність основних навчальних програм, а також сприяє розвитку креативності, творчості учнів .